

Лекція #164:
1945 – 1954: еміграція, УПА, відбудова

Закінчення Війни 1944 – 1946

- Травень 1945 застав українські землі та український народ в трагічному положенні.
  - майже всі більші і менші міста знищені;
  - понад 30,000 сіл спалено до землі;
  - індустрія або знищена або переведена на далекий схід РСФСР;
  - система транспорту і доставлення енергії цілковито знищена;
  - коло 2,5 мільйонів українців, так званих «Ост-арбайтерів», визволеними із німецьких концентраційних таборів знайшлися в чужих краях – Німеччині, Польщі, Мадярщині; до тих чисел треба додати біженців (refugees) і воєнно полонених (Prisoners of War);
  - понад 7 мільйонів українців загинуло підчас війни, включно із понад 1,5 мільйонів українських євреїв;
  - понад 10 мільйонів жителів України лишилися бездомними;
  - знищено архіви, архітектурні та культурні пам'ятки, бібліотеки, музеї, університети, тощо.
  - Всіх кримських татар (за деякими числами понад 400,000) вивезено з Криму в травні 1944 – до 42% яких загинуло в дорозі в Казахстан і Сибір. На Криму, тартар замінено росіянами.
- Відразу після війни, Червона Армія та НКВД почали вивозити українців з Європи назад в СРСР.
  - Це було за договором між Сталіном, Черчгілом та Рузвельтом, який передбачав повернення всіх біженців та воєнно-полонених назад у країни їхнього походження.

Лекція #164:

1945 – 1954: еміграція, УПА, відбудова

- На жаль, українців, як і всіх інших національностей СРСР які опинилися в таборах воєнно-полонених, чи у концентраційних таборах Гітлера, оскаржено у зраді СРСР, і перевезено прямо на Сибір до Гулагу.
- Хоча не має точних даних, історики припускають що повернено в СРСР між 1 а 1,5 мільйонів українців.
- При кінці 1945, за старанням Еленор Рузвельт, програму форсованої репатріації припинено, і в таборах пересунених (Displaced Persons Camps), опинилося понад 250 тисяч української інтелігенції, залишків в'язнів “остарбайтер,” політичних діячів, воєнних полонених, та інших.

Українська імміграція в по-воєнні роки – 1947-1954

- В наступних роках (1948-1954), ця політична еміграція з України переїхала в західний світ (Німеччину, Англію, Канаду, США, Австралію, Аргентину, Бразилію), де створила нову політичну еміграцію.
- Ця еміграція завдала собі завдання зберегти, поширити і плекати українську культуру, традиції, мову та ідею самостійності.
- Вони завели нові організації:
  - Молодіжні організації: Пласт, СУМ, ОДУМ,
  - УКК, КУК, СКВУ
  - Культурні і спортові організації: СУА, СФУЖО, Черник; УСЦАК;
  - Наукові товариства: НТШ, УВАН;
  - Капелю Бандуристів ім. Тараса Шевченка, театральні групи, танцювальні ансамблі та хори;
  - започаткували систему Рідних Шкіл та українських університетів (УВУ, УКУ);

Лекція #164:

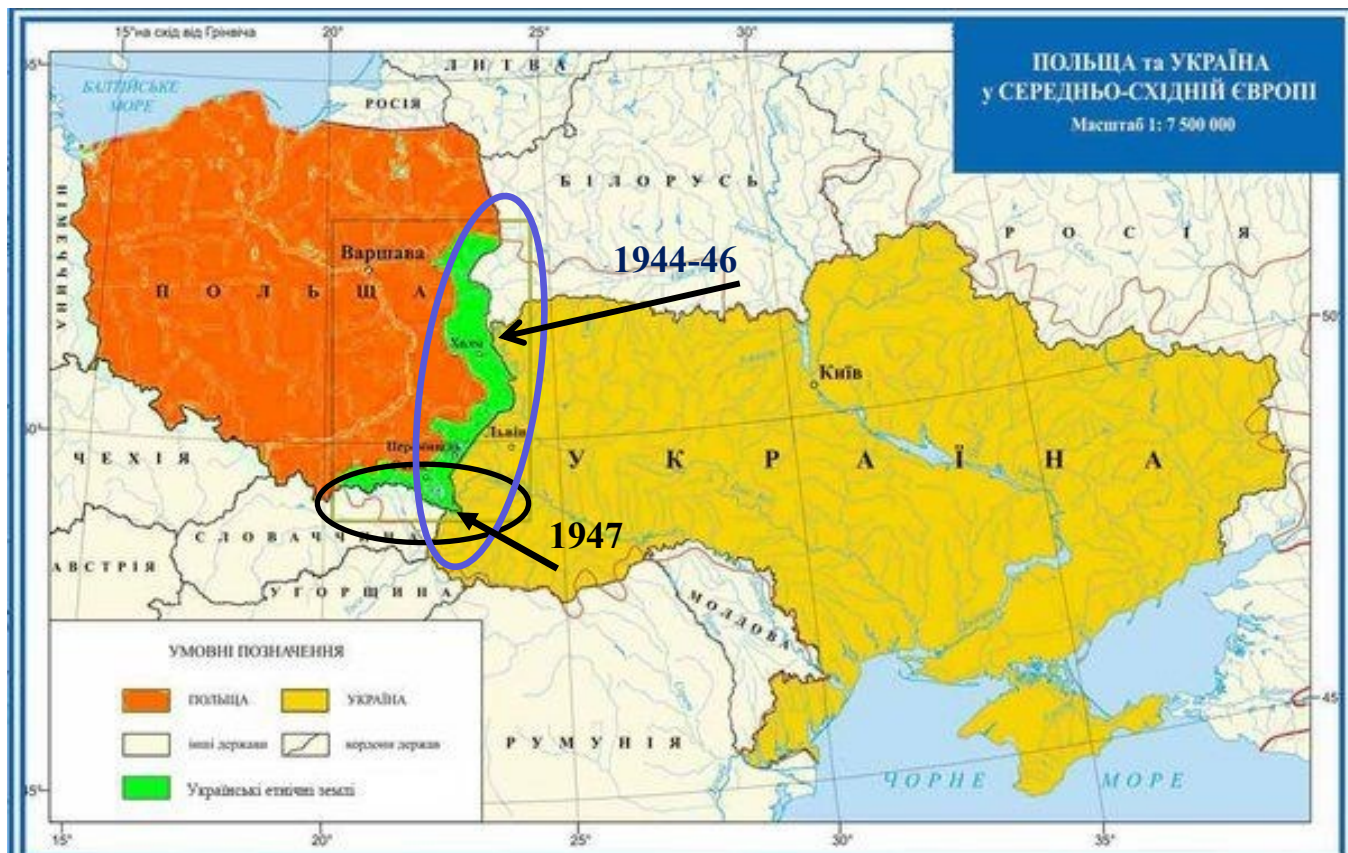
1945 – 1954: еміграція, УПА, відбудова

- відновили старші установи,
- перебрали чи створили нові політичні організації та установи, як напр. ОУН,
- Завдяки цій еміграції, українське питання залишилося важним (хоч часто ігнорованим) в США, Канаді, Англії, Німеччині та Австралії.

1945 – 1954

Переселення і етнічні чистки на Польсько-Українські границі

- За договорами в Познані (the Potsdam Conference) Черчгил, Рузвельт і Сталін встановили границі держав Східної Європи та Німеччини.
- Це означало що в 1944-1946 понад 480,000 українців переселено із українських земель в Польщі назад в УРСР, а з територій УРСР переселено більше ніж 790,000 поляків і євреїв у Польщу.

Лекція #164:

1945 – 1954: еміграція, УПА, відбудова

- Ці землі, переважно на границі між Польщею та Україною, між 1939 і 1949 стали кривавим полем репресій, вбивства виконаними і українцями і поляками і комуністами – вбивства які тоді другий бік мусів помстити. Західна Волинь, Підляшшя, Посяння, Лемківщина та Закерзоння входять до цих територій.
- Весною 1947 році, польський уряд разом із урядом СРСР та Чехословацької СР, почав етнічну чистку (ethnic cleansing) українців із граничних околиць Польщі та Чехословаччини – так зване Закерзоння. Ця чистка була спричинена (a consequence of) бойових груп УПА які працювали на території Лемківщини, обороняючи населення від нападів польської управи і поліції.
- Ця війна проти населення має таємну назву «Акція Вісла.»
- Хоча УПА завзято охороняло українське населення, збірні армії Польщі, СРСР та Чехословаччини насилу переселено понад 140,000 лемків назад в УРСР, або на колишні німецькі землі на заході і півночі Польщі. Вбито між 750 а 10,000 українців. Точні числа не виставлені по нинішній день.
- Між квітнем а липнем відбулося 357 боїв, вбито понад 1500 українських повстанців та знищено коло 1200 бункерів і криївок. В той сам час, УПА в боротьбі вбило головного командуючого польської акції, та завдало численні втрати польському війську.

Боротьба УПА на Західних Землях України

- Зорганізована з кінцем 1942, підпільна Українська Повстанська Армія складалася із військових частин які почали діяти ще в 1939 р. на Волині, у протистоянні польським нападам на українців.
- УПА за війни діяла на Волині, Галичині, в Карпатах, на Лемківщині, в Закерзонні, і теж мала відділи на Київщині, в Донбасі та навіть на Кубані.

Лекція #164:

1945 – 1954: еміграція, УПА, відбудова

- Підчас війни, бойові акції УПА включали напади на Німецькі відділи війська, Гестапо, і СС, саботаж і визволення в'язнів.
- В той сам час, УПА активно боролосся проти
  - польської повстанської Армії Крайової яка діяла на території Волині;
  - червоних партизанів, які діяли на Волині, Поліссю і Київщині
  - Румунського війська в Басарабії і Буковині
  - Мадярського війська на Закарпаттю
- До кінця війни, деякі історики начисляють понад 30,000 активних вояків УПА, під керівництвом генерал хорунжого Тараса Чупринки (псевдонім Романа Шухевича).
- Ситуація змінилася різко з початком 1945 р. коли усі території України були окуповані та приєднані до СРСР. Багато членів УПА перебралися на Захід, інші покинули лави УПА. Але більшість продовжувало боротися за українську незалежність.
- Проти УПА виступили польські війська, чеські та мадярські війська і особливо відділи Червоної Армії та спеціальні відділи НКВД.
- УПА постійно полягало на підтримку населення, яке допомагало прохарчувати, притаїти і вилікувати вояків УПА.
- Щоб зламати підтримку населення, НКВД почало масовий напад на території де боролися УПА. Це включало:
  - Масове повітряне бомбардування лісів;
  - Хімічну і біологічну зброю
  - Випалення лісів
  - Пропаганду проти УПА

Лекція #164:

1945 – 1954: еміграція, УПА, відбудова

- Загони які перебиралися в однострої УПА, які вбивали, насилували, населення і палили їхні села
- Масову інфільтрацію проводу УПА шпигунами НКВД
- Вбивство проводу ОУН, Миколи Ребета і Стефана Бандери в Мюнхені
- Вбивство Тараса Чупринки в 1950-тім році, та знищення його мощів щоб ніхто не знав де похований
- УПА активно боролося проти СРСР аж до 1954, навіть що не мало підтримки від жодної держави.

Відбудова ССРСР

- Відбудова міст, сіл, індустрії, транспортної системи, системи комунікації, помешкань, уряду, і так далі затруднює всіх мешканців держави, і Сталін дає наказ усім працювати над відбудовою добровільно (on a voluntary basis) у вихідні дні, так звані “Суботники.” Усі громадяни мусіли відбути цю «добровільну» працю
- Відновлено насильну колективізацію фермів та господарств.
- Проблема вигодування та оплати воєнним інвалідам з війни стає критична, і між 1949 до 1953 майже усіх «жебраків та небажаних» арештовано та вивезено в Гулаг на тяжку роботу.
- Все ж таки, не має досить працівників, щоб відбудувати державу. З тих причин, спроваджується в Україну міліони робітників з усіх частим СРСР. Цих працівників та українців єднають соціалізм і одна російська мова. Таким чином, прискішено русифікацію народу. Коло 3 міліони росіян преселено на Україну.

Лекція #164:

1945 – 1954: еміграція, УПА, відбудова

Напад на релігію - Українська Греко-Католицька Церква

- (примітка Укр. Православну Церкву ліквідовано з кінцем 20-тих, початком 30-тих років. Російську Православну Церкву Сталін відновив підчас війни, до великої міри під проводом НКВД)
- УГКЦ офіційно закрито на Соборі, який відбувся в Львові в 1946 р.
- Спадкоємця мит. Андрея Шептицького (який помер в листопаді 1944), мит. Йосифа Сліпого арештовано та вивезено на Сибір на 25 років тяжкої праці.
- УГКЦ і багато її священників іде в підпілля (underground).
- В радянській культурі виринає культ особи Сталіна.
- Сталін підкреслює потребу догнати і перевищити досяги заходу (the west) в наступних п`яти роках. Сталіна “гігантоманія” захоплює всі галузі радянського життя, а особливо індустрія, збройні сили, ядерна зброя, зусилля перевершити Америку в космос...
- Сталіна візія також охоплює всі аспекти культури (архітектура, музика, література, малярство, іт.д.), які мали мати формуляр радянський, і під цим формуляром віддзеркалювати (reflect) соціалістичну реальність (в скороченні Соцреалізм). Це доводить до одноманітної культури, і думання. Це особливо видно, коли дивитися на архітектуру по-воєнної відбудови – кожне місто СРСР має такі самі будинки.
- Опір (resistance) існує головно в Західній Україні, де УПА ще діяло. Але опір режиму також знаходився між в`язнями Гулагу, які в 50-тих роках організують повстання в таборах – на Казахстані, Норильську, Кулімі. Ці повстання брутально задушені.
- СРСР підкорює цілу Східну Європу (Польща, Чехословаччина, Мадярщина, Болгарія, Румунія Югославія, Естонія, Латвія, Литва, Молдова), яктакож допомагає іншим комуністичним рухам прийти до влади: Корея, Китай, Куба, Африканські держави.

Лекція #164:

1945 – 1954: еміграція, УПА, відбудова

- Починається так звана Холодна Війна (Cold war) між заходом а ССРСР.
- Смерть Сталіна в березні 1953 кінчає найстрашнішу і найбільш криваву етапу історії України.